

„הבטחתי לרפאל לשמעון” אמר שפירא וחזר לאולם

הצטרפו. הם עמדו להיפגש, כעבור שלוש שעות, בניסיונות שונות לגמרי.

★ ★ ★

כשה דואק התהפך על משכבו. הוא שכב עתה על גבו בפישוט אברים וכשפסק את עיניו, נתקל במטו במנוחה שהיתה חלודה על התקרה. לרגע לא הבין היכן בדיוק הוא נמצא; אולם כשנוכח כי הוא נמצא בתוך חדר המלון, שאג בכחלות לעבר ויליאם מן, שכנו לחדר השני, ממנו ביקש להעירו בשעה ארבע: „מה השעה עכשיו?”

מן, אזרח אמריקאי, הצץ בשעונו וענה: „שלוש וחצי.”
שלוש וחצי, חשב דואק. ישיבת הכנסת מתחילה בארבע. היא תימשך כנראה עד שעות הערב המאוחרות. יש הרבה מפלגות, יש הרבה נואמים, אין מה למר. הוא הכחין שנרדם כשהרימון בתוך כיסו. עתה לא היה לו נוח לשכב כשהרימון תקוע בכיסו. ה א חשב להוציאם ולהניחו בכיס מעילו של הכסא. אבל, אולי משהו יבוא לחטט בכיסים וימצא את הרימון?

16.10 — הנפשות הפועלות מתכנסות

הוד מעלתו, השגריר הישראלי לחצר גיימס הקדוש, נכנס לבנין הכנסת. בקומתו הגבוהה, עיניו הגדולות האפרפרות וחליפתו האפורה התפורה היטב, משך אליהו אילת כיד את תשומת לבו של הסדרן, שהכיר.

כשהתכונן לעלות במדרגות ליציע, כדי לעקוב אחרי הויכוח בעיני הקהל, עצרו הסדרן ושידלו להיכנס לאולם הכנסת עצמו. שם, בשולחן המיועד ליועצים חשובים, ישמע היטב. אילת נכנע. הוא עבר את חדר-המלחה, בו רגילים חברי-הכנסת להניח את מבגעותיהם, לפתוח את תיבות-הדואר שלהם, לעלל במבול העלונים והפרסומים הנשלחים אליהם. לגמור את הסיגריה ולהקשיב בחצי אוזן לנעשה באולם הסמוך. אילת חצה את החדר, כדי להגיע לספסל היועצים היה עליו לעבור על-פני הקצרות והנואם, בין שולחן הממשלה לבין במת היושב-ראש. אילת הגיד בראשו לעבר חנן רובין, היושב-ראש התורן, ולעבר גולדה, שכבר ישבה במקומה. מתי היא מספיקה לנוח? תמה. אילת עצמו לא הספיק לנוח. אחרי שהתפזרו האורחים שסעדו בבית גולדה נשאר אצלה, שוחח כחצי שעה על יחסי ישראל ובריטניה. רק בשלוש וחצי נפרד ממנה. חזר לבית הנשיא. בו התגורר בימי שהותו בירושלים. שוחח כרבע שעה עם יצחק בן-צבי ויצא לכנסת, להאזין למהלך ישיבת-המליאה.

השגריר תפס את מקומו. על הספסל כבר ישב מרדכי גויה, המזכיר המדיני הגבוה והשחרחר של גולדה. היה זה ספסל פשוט למדי, מאחורי דוכן עץ דק, עליו יושבים לרוב מנהלי-המשרד והמזכיר של השר המרצה בוויכוח השוטף. הוא נמצא בין שולחן הממשלה לבין השורה הראשונה של ה"חייכים". הפעם היה ברשות אנשי-המשרד-החוק.

אילת השקיף סביבו. האולם החל מתמלא. למעלה מן הרגיל. שני שלישים של הספסלים היו תפוסים. אמנם, שום דבר מעניין במיוחד לא עמד לקרות באותו יום. גולדה כבר נשאה את נאומה אתמול. אולם למחרת היום עמדה להתקיים השבעת הנשיא. שי נבחר אתמול מחדש, ורוב החייכים שבאו לירושלים למטרה זו ניצלו את הדבר כדי למלא גם את תפקידם במליאה. גם אילת עצמו דחה את טיסתו חזרה ללונדון ונא נאומיהם של דויד בן-גוריון וגולדה על המצב המדיני.

אדם גבהיקומה וחסון תפס את הכסא ליד שולחן-הממשלה, כמעט בדיוק לפני אילת. „שלוש, מה שלומך?” שאל משה שפירא את אילת. „תודה, מה שלומך אתה?” השיב השגריר.

כעבור כמה דקות נכנס דויד בן-גוריון. ניגש למקומו בצעדים נמרצים. הוא נראה במצב-רוח טוב.

★ ★ ★

פירת מכונית ברחוב למטה העיר, את משה דואק משנתו. הוא התישב בשיפולי המיטה, נעל את נעליו. הוא שיפשף את פניו בידיו ופיהק. יהיה עליו להודו, חשב. אם הוא רוצה לקבל כרטיס כניסה לישיבת הערב. בערב מתרחבים המבקרים בכנסת, ואז יתכן ולא יתנו לו להיכנס.

הוא ניגש אל הכסא. הרים את מעילו ולבשו. בעת שהוציא את צוארון חולצתו מבדד לדיש המעיל, עלה במוחו הרעיון שאין זה מן ההגיון ללבוש את המעיל. ביום חם שכזה יעורר הדבר חשד. מצד שני עשוי המעיל לעזור להסתיר את הרימון. אבל יהיה קשה להימלט עמו החוצה. הוא הסיר את המעיל והשליכו על המיטה.

„אחזור בשעה 10 בלילה,” אמר לבעלת המלון ומיהר לצאת לרחוב. הוא יצא לרחוב ב"היהודה. הרעב הציק לו. הוא ניגש לדוכן פלפל שניצב בקרן הרחוב. הזמין לעצמו מנה שלמה. לא היו אנשים רבים ברחוב. דואק ניצב בכניסה לקולנוע „ציון” התבונן בתמונות של הסרט שהוצגו בחלון. שם הסרט: האיש שידע יותר מדי. שם מורה הירדה דואק; בעצם גם אני יודע עכשיו יותר מדי. אני האיש היחיד שידע מה הולך לקרות בכנסת ואיזה רעש יהיה בעולם מזה. אין דבר, שירא כולם את העלל שעשע לי.

בצעדים מהירים עלה במעלה הרחוב. פנה לעבר בנין הכנסת. הוא ניגש למזכירות הכנסת ליד בור המגורה, ביקש כרטיס כניסה ליציע. ביקשו ממנו תעודת זהות. לאחר שנרשמו פרטיה, ניתן לו הכרטיס. הוא מיהר להכנס לבנין הכנסת.

17.30 — „זה הרגע” חשב דואק

הכר הכנסת זרח וזרהפטיג עבר על פני שולחן-הממשלה ויצא החוצה. משה שפירא הסתכל בשעונו. השעה היתה חמש וחצי. השעה שנקבעה להמשך הישיבה שהתקיימה בבוקר בעיני משרדה-החיות. הוא יצא למזנון. יהודה שטיגל, סגן המנהל הכללי של המשרד, כבר ישב שם, מאחורי ערימת-תיקים, חיוור ומחמיר-פנים כרגיל.

דברי הנואם. הוא יב בשורה האחרונה ביציע. כמעט במרכז. קרוב לדרך היציאה. הוא שמע את ברנשטיין אומר: „היתה נקודה אחת באומרו של ראש הממשלה שאולי צריך לראות בה השקפה חדשה: שלא את כל הבעיות אפשר לפתור באמצעים צבאיים...”

★ ★ ★

על דוכן הנואמים עמד חבר הכנסת פרץ ברנשטיין מסיעת הציונים הכלליים. הוא דיבר לאט, בהפסקות ארוכות בין משפט למשפט, וקצת פחות ארוכות בין מלה למלה. קשה היה להאזין לדבריו במבטאו הייקי המיוחד במינו. משה דואק התאמץ לעקוב אחרי דברי הנואם. הוא ישב בשורה האחרונה ביציע. כמעט במרכז. קרוב לדרך היציאה. הוא שמע את ברנשטיין אומר: „היתה נקודה אחת באומרו של ראש הממשלה שאולי צריך לראות בה השקפה חדשה: שלא את כל הבעיות אפשר לפתור באמצעים צבאיים...”

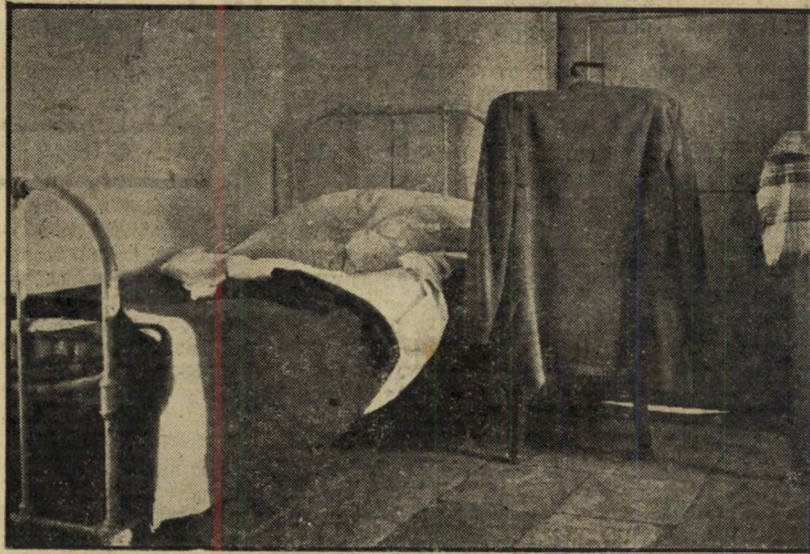
13.30 — סעודה דיפלומטית אצל גולדה

יחוק עמום ואדיב נשמע מסביב לשולחנה של שרת-החוק. גולדה מאיר ישבה בין שני השגרירים — השגריר הבריטי בישראל, והשגריר הישראלי בבריטניה — שהיו אורחי-הכבוד בסעודה.

כמו תמיד בארוחת כאלה, לא דיבר איש על פוליטיקה. השיחות נסכו על כל הנושאים שבעולם — מן הספוטניק הסובייטי ועד לאקלים בלונדון. לעתים היתה זאת שיחה אחידה. לעתים התפרקה החבילה לצדוד של שיחות פרטיות, כשמינסת-הכוח הקנדית מחליפה דברר אדיבות עם לינסון, וראובן שילוח הבלתי-מחייב מנסה לבדר את אשת השגריר הבריטי אי את הגברת גויה, אשת מזכיר השרה, ששוחח עם אשתו של אייב הרמן. איש הסוכנות. „שמעתם את הסיפור על פיאה בלונדון?” נשמע קולו של דויד הכהן, המסובים הפנו כאדיבות את פניהם אליו. „כשביקר משה פיאה (יועצו היהודי של טיטו) בלונדון, היה על גינסלמן אנגלי אחד להציגו. הוא רשם לעצמו את השם על פתק, אך משום מה היה נדמה לו שהאיש שמו פוגאד. כך הציגו את פיאה עשרות פעמים באותו ערב בתור המנהיג הפאשיסטי הצרפתי, עד שפרץ בועקה: מה רוצים ממני? אינני פאשיסט!” האנגלית-אסכס ליד השולחן חייכו. „אולי זה הדבר שגרם לכך שנפטר אחרי-כך משבץ הלב,” העיר מישהו.

14.00 — „אבא, האוכל מתרר...”

המבקר האחרון עזב את חדרו של שר הדתות בבנין משרד הסעד. משה שפירא התמתח, עבר להכתוב מספר מכתבים למזכירו. המכתב לדויד בן-גוריון כבר היה מונח לפניו, מודפס במכוונה, מוכן לחתימה. השר הדיע בו, שאם לא יסדרו עיניו השבת והזינוך תוך שבועיים, יאלצו חברי המפלגה הדתית-לאומית לפרוש מן הקואליציה. המכתב האחרון היה אישי יותר. אחד מנכבדי המפלגה וראשיה חלה לפתע בגידול ממאיר.

ההורים סלמה ויעקב דואק, הו' ריו של המתנקש בכ' נסת, ליד צריפס, למחרת יום ההתנקשות.

החדר

כך השאיר משה דואק את חדרו ששכר במלון חיפה בירושלים, שם נח כמה שעות, וממנו יצא עם הרימון לבנין הכנסת. המעיל המונח על הכסא, הוא המעיל שהשאיר בבית המלון, בתקווה שיצליח להתחמק ולחזור ולקחתו משם.

הוטס לאמריקה. השר הכתיב מכתב לראשי המפלגה בארצות-הברית: „...חברנו חלה פתאום ויצא אליהם לארצות-הברית. אני מבקשם בכל לשון של בקשה לעזור לו ולהיות עלידו. כי אין כמו אדם חולה מסוכן זקוק לקירבתם של אנשים, וביחוד שהוא בלכך חולה, וזקוק מאד לחסדיהם. אני תפילה כי השם ישלח לו רפואה שלמה במהרה...”

שפירא קם מכסאו. הוא לא חיכה להדפסת המכתב, השאירו לחתימה בערב. הוא לא תיאר לעצמו כי בעוד ארבע שעות יהיה הוא עצמו זקוק לאותו אנשי ולחסידי השם. (המכתב יצא לאמריקה כעבור יומיים. ללא חתימת השר. בלוית מכתב-לחיי של אלעזר רובינשטיין, מזכירו ואיש-סודו.)

שפירא הגיע ללירית בבית-האבן הדורקומתי, פתח את שער הכרזל, עלה במדרגות הישרות והצטרף. שני אנשים כבר ישבו בחדר-האורחים, שלושה אחרים בחדר-העבודה. השר היה חולה, לא כלל. לא הפונה למזכיר השר ונענה כי „היום מלא, עונה אוטומטית: „טוב, או אלק אליו הביתה.” הכל יודעים כי השר יתפנה אליהם גם בביתו, וכי לעתים נוח יותר לבקש טובות באווירה הביתית, בנוכחות האב הישיש. בעל הזקן הארוך והקול השפירא האופייני, המורו את בנו „גו, מוישה, תעשה ליחודי טובה...”

„אבא, האוכל מתקרר,” נפגסה לשיחה נעמי. הבת היה זה האות לאחרון מבקשה-הטובה להיפרד, אם כי לא ברצון. נעמי, המבקשת דרך קבע את הכרטיסים הנשלחים לשר להופעות באלט ומוסיקה, ושבקשתה מושבת דרך קבע ריקם (כי השר לא רק מסרב לבוא להופעות כאלה, אלא אף לתת לבני משפחתו לבקר בהם), הובילה את אביה לשולחן הקסן בפרוודור. שם אוכלים האב, האם והסב, יחד עם זוסמן, יהודי קטן כבן 50, רזה מאד ובעל זיפי זקן, הוא בן-בית, שאיש לא יודע בדיוק את קרבתו ותפקידו. הוא ישן בפרוודור, סועד על שולחן המשפחה, מכלא את כל התפקידים המשפחתיים המזדמנים בדרכו.

פעם היה שער נח בצהריים, אחרי הארוחה, בצורה מקרית משלו. הבן יהודה, נעמי והוא היו יושבים במשולש בחדר-האורחים, הריק כמעט מרהיטים, משחקים בישיבה בוריקת כדור זה לזה. היה זה על פי רוב בימים מתוחים של משברים ממשלתיים או לאומיים. חצי שעה כזה היה פורק את המתוחות הפנימיות. עתה ויתר השר על בידור זה. יהודה ונעמי עסקים בלימודים, שוב אין עם מי לשחק. השר עבר לחדר-המיטות, התפשט ושכב לישון.

15.00 — ישיבה ללא תוצאות

קדתי-המשנה לחוק הסעד והמונוות עסקה בתפקידה. מספר הנציגים של משרדי הממשלה השונים עלה על מספר חברי הוועדה. כי החוק הסתעף בכיתונים רבים. מסביב לשולחן ישבו החייכים שכבר נפגשו כמה פעמים במשך היום בועדות אחרות. „יום גדוש מאד, בלתי-רגיל,” הירדה שמשון יוניצמן, בהסתכלו בברוך אזניה, שכיהן גם הפעם כיושב-ראש. יוניצמן הספיק רק לאכול ארוחת-צהריים חסופה במזנון. נציגי האוצר נתבקשו לחתם את דעתם על הסתייגות שהובאה מטעם מפ"ם, ושררשה כי לא יחול מסי-הכנסה על המזונות שישתלמו לפי החוק החדש לאנשים מבוגרים, כגון אחים, אחיות וזררים. שני הרופאים בועדת-המשנה — שמשון יוניצמן ובן-ציון הראל —